

Posudek práce

předložené na Matematicko-fyzikální fakultě
Univerzity Karlovy v Praze

☒ posudek vedoucího
☒ bakalářské práce

☐ posudek oponenta
☐ diplomové práce

Autor: **Matěj Ryston**

Název práce: **Řešení pohybových rovnic testovacích částic v okolí černé díry**

Studijní program a obor: Obecná fyzika

Rok odevzdání: 2012

Jméno a tituly vedoucího: Mgr. Tomáš Ledvinka Ph.D.

Pracoviště: Ústav teoretické fyziky MFF UK Praha

Kontaktní e-mail: tomas.ledvinka@mff.cuni.cz

Odborná úroveň práce:

☐ vynikající ☒ velmi dobrá ☐ průměrná ☐ podprůměrná ☐ nevyhovující

Věcné chyby:

☐ téměř žádné ☒ vzhledem k rozsahu přiměřený počet ☐ méně podstatné četné ☐ závažné

Výsledky:

☐ originální ☒ původní i převzaté ☐ netriviální kompilace ☐ citované z literatury ☐ opsané

Rozsah práce:

☐ veliký ☒ standardní ☐ dostatečný ☐ nedostatečný

Grafická, jazyková a formální úroveň:

☐ vynikající ☐ velmi dobrá ☒ průměrná ☐ podprůměrná ☐ nevyhovující

Tiskové chyby:

☐ téměř žádné ☒ vzhledem k rozsahu a tématu přiměřený počet ☐ četné

Celková úroveň práce:

☐ vynikající ☒ velmi dobrá ☐ průměrná ☐ podprůměrná ☐ nevyhovující

Slovní vyjádření, komentáře a připomínky vedoucího/opponenta:

Základním projevem černých děr je způsob jímž ovlivňují pohyb hmoty a světla ve své blízkosti. V nejjednodušších situacích vyžaduje interpretace pozorování černoděrových kandidátů řešení pohybových rovnic testovacích částic a účelem bakalářské práce bylo seznámit se s běžnými možnostmi jejich numerického řešení.

Práce nejprve podává přehled numerického řešení obyčejných diferenciálních rovnic se zadanými počátečními podmínkami. Kromě známých explicitních metod třídy Runge-Kutta se v práci užívají vícekrokové metody Adamsova typu. V následujících částech práce se zavádějí potřebné pojmy z obecné teorie relativity a odvozují různé varianty pohybových rovnic testovacích částic v okolí Schwarzschildovy černé díry. V poslední části práce se zkoumá, jak se jednotlivé varianty pohybových rovnic chovají při použití různých numerických metod řešení obyčejných diferenciálních rovnic. Předmětem zkoumání je řád konvergence a odhad chyby numerického řešení odpovídajícího jednomu a stovce oběhů, případně ohybu světelného paprsku v blízkosti černé díry.

Práce přináší mnoho informací o chování numerických metod při řešení různých variant pohybových rovnic částic v gravitačním poli Schwarzschildovy černé díry, některé bylo samozřejmě možno podat i v jiné podobě. Např. při porovnávání vícekrokových a Runge-Kuttových metod by bylo vhodné kromě délky kroku používat i výpočetní náročnost měřenou např. počtem vyhodnocení pravých stran diferenciálních rovnic. Jako měřítko chyby by se také mohlo kromě její absolutní velikosti uvádět srovnání se škálou danou konkrétním fyzikálním dějem.

Případné otázky při obhajobě a náměty do diskuze:

Jaká volba kroku je pro vybrané numerické metody a varianty rovnic potřeba na to, aby stáčení pericentra trajektorie v důsledku numerických chyb bylo menší, než stáčení dané obecnou relativitou?

Práci

☒ doporučuji

☐ nedoporučuji

uznat jako diplomovou/bakalářskou.

Navrhuji hodnocení stupněm:

☒ výborně ☐ velmi dobře ☐ dobře ☐ neprospěl/a

Místo, datum a podpis vedoucího/opponenta:

V Praze 13. června 2012

Tomáš Ledvinka